

UDK:

Bibliid 1451-3188, 8 (2009)

Год VIII, бр. стр.

Изворни научни рад

Март 2009.

УРЕДБА 716/2007 ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА О СТАТИСТИЦИ ЗАЈЕДНИЦЕ О СТРУКТУРИ И АКТИВНОСТИ СТРАНИХ ФИЛИЈАЛА

*Мр Сандра СТОЈАДИНОВИЋ-ЈОВАНОВИЋ**

ABSTRACT

The European Parliament and the Council of the European Union adopted the Regulation No 716/2007 of 20 June 2007 on Community statistics on the structure and activity of foreign affiliates. The objective of this Regulation is the creation of common framework for the systematic production of comparable Community statistics on the structure and activity of foreign affiliates. The information provided under existing Community legislation or available in Member States is insufficient, inadequate or insufficiently comparable to serve for the analysis of foreign affiliates activities. In the context of globalization, the implementation and removal of GATS and TRIPs, the liberalization process and the preparation of economic policies, regular and good quality statistics on the structure and activity of foreign affiliates are essential for an adequate assessment of the impact of foreign-controlled enterprises on the economy. All these facts are relevant for Serbia and make necessary to take first steps on this field.

Кључне речи: Европска унија, Уредба 716/2007, стране филијале, статистика страних филијала, глобализација.

I) СВРХА

Европски парламент и Савет су 20. јуна 2007. године усвојили Уредбу број 716/2007 о статистици Заједнице о структури и активности страних филијала (*Regulation (EC) No 716/2007 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2007 on Community statistics on the structure and*

* Економски факултет, Крагујевац.

activity of foreign affiliates).¹ Циљ Уредбе је да успостави заједнички оквир за систематичну производњу статистике Европске уније о структури и активности страних филијала (члан 1). На усвајање ове Уредбе утицали су бројни разлози. Као прво, информације које обезбеђује постојеће законодавство Европске уније и које су доступне у земљама чланицама су недовољне, неадекватне или недовољно упоредиве да би служиле као поуздана основа за оцену активности страних предузећа и за рад Комисије. Утврђено је да је редовна и квалитетна статистика ЕУ о структури и активности страних филијала у целој привреди неопходна за адекватну оцену утицаја страних предузећа на привреду ЕУ. Она би, такође, омогућила надгледање ефикасности унутрашњег тржишта и постепене интеграције земаља у контексту глобализације. У овом контексту, мултинационална предузећа имају водећу улогу, али мала и средња предузећа такође могу бити обухваћена страном контролом. Потом, имплементација и ревизија ГАТС-а (*GATS*-а) и ТРИПС-а (*TRIPS*-а), као и текући и будући преговори о наредним споразумима, захтевају да релевантне статистичке информације буду доступне како би помогле у преговорима. Такође, за припрему економских политика, политика конкуренције, пословних политика, политика истраживања, политика технолошког развоја и политика запослености у контексту процеса либерализације, неопходна је статистика о страним филијалама да мери директне и индиректне ефекте страних предузећа на запосленост, плате и продуктивност у одређеним земљама и секторима. Пошто циљ Уредбе, стварање заједничких статистичких стандарда за израду упоредиве статистике о страним филијалама, не може бити довољно остварен од стране земаља чланица и на тај начин, из разлога обима или ефеката ове радње, може бити боље остварен на нивоу Заједнице, утврђено је да Заједница може да усвоји мере, у складу са принципом супсидијаритета и пропорционалности, али тако да Уредба не иде изнад нивоа који је потребан да би се остварио тај циљ (уводни део, став 10).

II) МЕРЕ ЕУ

У Европској унији је донет низ аката намењених регулисању појединих статистика. Истичемо следеће: Уредбу бр. 184/2005 која успоставља заједнички оквир за систематску израду статистике ЕУ о платним билансима, међународној трговини услугама и страним директним ин-

¹ "Regulation (EC) No 716/2007 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2007 on Community statistics on the structure and activity of foreign affiliates", *OJ L* 171, 29.06.2007, pp. 17-31.

вестицијама (*Regulation (EC) No 184/2005 on common framework for the systematic production of Community statistics on balance of payments, international trade in services and foreign direct investment*);² Уредбу бр. 58/97 од 20. децембра 1996. године која се односи на структурну пословну статистику (*Council Regulation (EC, Euroatom) No 58/97 of 20 December 1996 concerning structural business statistics*)³ и Уредбу бр. 696/93 од 15. марта 1993. године о статистичким јединицама за посматрање и анализу производног система у Заједници (*Council Regulation (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community*)⁴ које успостављају заједнички оквир за прикупљање, израду, трансмисију и евалуацију статистике Заједнице о структури и активности предузећа у Заједници; Уредбу о европском систему националних и регионалних рачуна (*Council Regulation (EC) No 2223/96 of 25 June 1996 on the European system of national and regional accounts in the Community*)⁵ која регулише израду националних рачуна у Заједници; те Уредбу бр. 322/97 од 17. фебруара 1997. године о статистици Заједнице (*Council Regulation (EC) No 322/97 of 17 February 1997 on Community Statistics*)⁶ која постављеним правилима регулише израду одређене статистике Заједнице. Међутим, ни један од ових аката не регулише статистику страних филијала, а поједини чак и указују да је неопходна. Како је, на пример, према Уредби бр. 184/2005 успостављен оквир за израду платно-

² “Regulation (EC) No 184/2005 on common framework for the systematic production of Community statistics on balance of payments, international trade in services and foreign direct investment”, *OJ L 35, 08.02.2005*, p. 23. Regulation as amended by Commission Regulation (EC) No 602/2006 (*OJ L 106, 19.04.2006*, p. 10).

³ “Council Regulation (EC, Euroatom) No 58/97 of 20 December 1996 concerning structural business statistics”, *OJ L 14, 17.01.1997*, p. 1. Regulation as last amended by Regulation (EC) No 1893/2006 of the European Parliament and of the Council (*OJ L 393, 30.12.2006*, p. 1).

⁴ “Council Regulation (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community”, *OJ L 76, 30.03.1996*, p. 1. Regulation as last amended by Regulation (EC) No 1882/2003 of the European Parliament and of the Council (*OJ L 284, 30.10.2003*, p. 1).

⁵ “Council Regulation (EC) No 2223/96 of 25 June 1996 on the European system of national and regional accounts in the Community”, *OJ L 310, 30.11.1996*, p. 1. Regulation as last amended by Regulation (EC) No 1267/2003 of the European Parliament and of the Council (*OJ L 180, 18.07.2003*, p. 1).

⁶ “Council Regulation (EC) No 322/97 of 17 February 1997 on Community Statistics”, *OJ L 52, 22.02.1997*, p. 1. Regulation as amended by Regulation (EC) No 1882/2003.

билансне статистке, а платнобилансна статистика покрива само парцијално податке укључене у ГАТС (*GATS*), то је неопходно да детаљна статистика о страним филијалама буде израђивана регуларно. Такође, израда националних рачуна у Заједници, према Уредби бр. 2223/96, захтева упоредиву, потпуну и поуздану пословну статистику о страним филијалама. Тако информације које обезбеђује постојеће законодавство ЕУ нису довољне и захтевају постојање редовне статистике страних филијала. Зато је ова Уредба веома важна јер регулише једну нову статистику – статистику страних филијала, која, у условима све веће трговинске либерализације и глобализације, постаје неопходна.

III) САДРЖАЈ

У састав Уредбе улази уводни део који се састоји од 13 ставова, а затим следи њених 13 чланова и три Анекса. У Уредби се прво дефинишу основни појмови (члан 2), и одређује се да:

- а. „страна филијала” (*foreign affiliate*) означава предузеће које је резидент у земљи компилатору над којим институционална јединица која није резидент у земљи компилатору има контролу, или предузеће које није резидент у земљи компилатору над којим институционална јединица која је резидент у земљи компилатору има контролу;
- б. „контрола” (*control*) значи способност да се детерминише генерална политика предузећа, избором одговарајућих директора ако је потребно. У овом контексту, сматра се да предузеће А контролише институционална јединица Б онда када Б контролише, било директно или индиректно, више од половине гласачке моћи акционара или више од половине акција;
- в. „страна контрола” (*foreign control*) значи да је институционална јединица која остварује контролу резидент у земљи различитој од земље у којој је резидент институционална јединица над којом има контролу;
- г. „огранци” (*branches*) означавају локалне јединице које не конституишу одвојене правне ентитете, и које зависе од страних предузећа. Они се третирају као квази-корпорирана предузећа;
- д. „статистика страних филијала” (*statistics on foreign affiliates*) означава статистику која описује укупну активност страних филијала;
- ђ. „унутрашња статистика страних филијала” (*inward statistics of foreign affiliates*) означава статистику која описује активност страних филијала резидената у земљи компилатору;

е. „спољашња статистика страних филијала” (*outward statistics of foreign affiliates*) означава статистику која описује активност страних филијала у иностранству које контролише институционална јединица резидент у земљи компилатору;

ж. „крајња институционална јединица која контролише страну филијалу” (*ultimate controlling institutional unit of foreign affiliate*) означава институционалну јединицу, која се налази у ланцу контроле стране филијале, а коју не контролише друга институционална јединица.

Уредбом је предвиђено да земље чланице подносе Комисији (*Eurostat*) податке о страним филијалама у погледу *варијабли, економских активности и географске анализе* на начин утврђен у Анексима I, II и III (члан 3). У погледу коришћења *извора података*, земље чланице требало би да, испуњавајући услове који се тичу квалитета наведене у члану 6. Уредбе, прикупе информације које захтева Уредба тако што ће да користе све изворе који се сматрају релевантним и одговарајућим (члан 4. ст. 1). Физичка и правна лица од којих се захтева да пруже информације, приликом давања својих одговора требало би да се повинују временским ограничењима и дефиницијама које су поставиле националне институције одговорне за прикупљање података унутар земаља чланица у складу са Уредбом (члан 4. ст. 2). Ако захтевани подаци не могу бити прикупљени по прихватљивим трошковима, најбоље процене, укључујући нулте вредности, могу бити трансмитоване (члан 4 ст. 3). Уредба, у члану 5, предвиђа да земље чланице, добровољно, спроводе *пилот студије*. Комисија би требало да састави програм за пилот студије које ће националне власти спровести на добровољној бази за додатне варијабле и анализе за унутрашњу и спољашњу статистику о страним филијалама (члан 5. ст. 1). Пилот студије би требало спровести како би се оценила релевантност и изводљивост прикупљања података, узимајући у обзир користи од доступности података у односу на трошкове статистичког система и оптерећеност предузећа (члан 5. ст. 2). На основу закључака пилот стидија, Комисија ће усвојити неопходне имплементационе мере за унутрашњу и спољашњу статистику страних филијала (члан 5. ст. 3). Као рок до којег би требало да пилот студије буду завршене одређен је 19. јул 2010. године (члан 5. ст. 4). Посебно се истиче значај Анекса I и Анекса II који (поред Анекса III који садржи нивое за детаљне информације према географској структури и према активности) дају модуле за унутрашњу и спољну статистику страних филијала.

Заједнички модул за унутрашњу статистику страних филијала дат је у *Анексу I* Уредбе. Овај Анекс се састоји из 6 делова којима се прецизирају:

статистичке јединице, варијабле које би требало прикупити, ниво детаљности, прва референтна година и даља периодичност, трансмисија података као и извештавање о резултатима и пилот студијама. Под *статистичким јединицама* се, за потребе унутрашње статистике страних филијала, подразумевају предузећа и сви огранци који се налазе под страном контролом, према дефиницијама садржаним у члану 2. Уредбе. Као *варијабле* које би требало да државе компилирају у својој унутрашњој статистици страних филијала Анеksom I се одређују следеће: број предузећа, промет, вредност производње, додата вредност по факторским трошковима, укупне куповине роба и услуга, куповине роба и услуга које су купљене за препродају у истом стању, кадровски трошкови, бруто инвестиције у опипљиву робу, број запослених, укупни интерни истраживачко-развојни издаци⁷ и укупан број истраживачко-развојних кадрова⁸ (одељак II). У погледу *нивоа детаљности* прецизира се да подаци требало да буду обезбеђени према концепту „крајње институционалне јединице која остварује контролу” са географском анализом комбинованом са анализом активности. Као прва *референтна година* за коју ће годишња статистика бити компилирана утврђена је календарска година ступања на снагу Уредбе. После тога, земље чланице требало би да обезбеђују податке за сваку календарску годину. Предвиђа се да резултати буду трансмитовани у оквиру 20 месеци после краја референтне године. Посеба пажња се посвећује *извештајима и пилот студијама*. Одређује се обавеза земаља чланица да Комисији подносе извештај који се односи на дефиницију, структуру и доступност података које би требало прикупити за потребе овог заједничког модула. За ниво детаљности који покрива овај Анекс, Комисија ће увести пилот студије које би требало да спроведу националне власти. Пилот студије ће бити спровођене да би се оценила изводљивост добијених података, узимајући у обзир користи од доступности ових података у односу на трошкове прикупљања и оптерећивања предузећа. Као варијабле за које би требало да се спроведу пилот студије одређене су: извоз роба и услуга, увоз роба и услуга, интрагрупни извоз роба и услуга, као и интрагрупни увоз роба и услуга.¹⁰ Пилот студије ће, такође, бити спровођене да

⁷ Ова варијабла требало би да се извештава сваке две године. Ако укупан износ промета или броја запослених представља, у земљи чланице, мање од 1% укупног износа Заједнице, информација потребна за компилацију статистике која се односи на ову варијаблу нема потребе да буде сравњивана за сврхе ове Директиве.

⁸ Исто, као и за претходну варијаблу.

⁹ Свака од ове четири варијабле требало би бити рашчлањена на робу и услуге.

би се оценила релевантност, изводљивост и трошкови анализе варијабли које су наведене у одељку 2 овог Анекса.

У *Анексу II* Уредбе дат је *заједнички модул за спољашњу статистику страних филијала*. Овај Анекс се, као и Анекс I, састоји из 6 делова којима се прецизирају: статистичке јединце, варијабле које би требало прикупити, ниво детаљности, прва референтна година и даља периодичност, трансмисија података као и извештавање о резултатима и пилот студијама. *Статистичке јединице се*, за потребе заједничког модула за спољашњу статистику страних филијала, дефинишу као предузећа и сви огранци у иностранству који су под контролом институционалне јединице резидента у земљи компилатору, према дефиницијама садржаним у члану 2. Уредбе. Као *варијабле* које би земље требало да прикупе одређене су: промет, број запослених и број предузећа. Подаци, у погледу *нивоа детаљности*, требало би да буду обезбеђивани са детаљима према земљи локације и према активности страних филијала. *Прва референтна година и периодичност*, као и *трансмисија резултата*, су одређени на исти начин као и у Анексу I. Као и код заједничког модула за унутрашњу статистику страних филијала (Анекс I), тако је и код овог модула предвиђена обавеза земља чланица да подносе *извештај* Комисији који се односи на дефиницију, структуру и доступност статистичких података које би требало прикупити за потребе овог модула, као и обавеза Комисије да уведе *пилот студије* које би земље требало да спроведу, с тим што код овог модула пилот студије обухватају следеће варијабле: кадровске трошкове, извоз роба и услуга, увоз роба и услуга, интрагрупни извоз роба и услуга, интрагрупни увоз роба и услуга, додатну вредност по факторским трошковима и бруто инвестиције у опипљиву робу.

У погледу обезбеђивања заједничких *стандарда квалитета* и подношења извештаја, Уредбом се одређује да би земље чланице требало да предузму све мере неопходне да осигурају квалитет трансмитованих података према заједничким стандардима квалитета (члан 6. ст. 1). Земље чланице требало би да испоруче Комисији (*Eurostat*-у) извештај о квалитету (*quality reports*) трансмитованих података (члан 6. ст. 2). Заједничке стандарде квалитета као и садржину и периодичност извештаја о квалитету требало би да одреди Комисија у складу са контролном процедуром за надзор (члан 6. ст. 3). Комисија би требало и да оцени квалитет трансмитованих података (члан 6. ст. 4). Као помоћ земљама, Комисија би требало, у блиској кооперацији са земљама чланицама, да објави *приручник са препорукама* који ће да садржи релевантне дефиниције и допунске савете који се односе на статистику ЕУ израђену сходно Уредби (члан 7).

У члану 9. се налазе одредбе о имплементацији Уредбе. За имплементацију Уредбе, у складу са контролном процедуром, требало би да буду усвојене следеће *мере*: (а) постављање одговарајућег формата и процедуре за трансмисију резултата од стране земаља чланица; и (б) одобравање изузећа земљама чланицама када њихов национални систем захтева велика прилагођавања, укључујући одобравање изузећа од сваког новог захтева који прати пилот студије (члан 9. ст. 1). Као мере дизајниране да побољшају неесенцијалне елементе Уредбе, укључујући њихово допуњавање, требало би да буду усвојене следеће: (а) прилагођавање дефиниција из Анекса I и II, прилагођавање нивоа детаља из Анекса III, и вршење било којих доследних промена у Анексима I и II; (б) имплементирање резултата пилот студија; и (ц) дефинисање одговарајућих заједничких стандарда квалитета као и садржаја и периодичности извештаја о квалитету (члан 9. ст. 2). Посебно разматрање требало би да буде дато принципу да користи од ових мера морају премашити њихове трошкове, као и принципу да свако додатно финансијско оптерећење земаља чланица или предузећа остаје унутар разумних граница (члан 9, ст. 3). Предвиђа се да Комисији помаже Статистички програмски комитет (*Комитет*). Европска централна банка и националне централне банке могу долазити на састанке Комитета као посматрачи (члан 10). Такође се предвиђа и *сарадња са Комитетом за монетарну, финансијску и платнобилансну статистику* (члан 11). У имплементацији ове Уредбе, Комисија тражи мишљење Комитета за монетарну, финансијску и платнобилансну статистику о свим питањима која спадају у компетентност овог комитета, нарочито о свим мерама за економска и техничка побољшања која се тичу прикупљања и статистичке обраде података, обраде и трансмисије резултата.

Комисија би требало да, до 19. јула 2012. године, поднесе *извештај о имплементацији Уредбе Европском парламенту и Већу* (члан 12). Тај извештај требало би посебно да: (а) оцени квалитет створене статистике; (б) оцени користи које имају ЕУ, земље чланице, пружаоци и корисници статистичких информација статистике која је израђена у односу на трошкове; (ц) оцени прогрес пилот студија и њихове имплементације; и (д) идентификује области за побољшања и допуне које су нужно размотрене у светлу добијених резултата и учињених трошкова.

IV) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

Уредба је ступила на снагу 20 дана након њеног објављивања у Службеном листу Европске уније (*Official Journal of the European Union*) (члан

13). Уредба је обавезујућа у својој целости и директно примењива на све земље чланице.

У погледу *распореда* примене, утврђено је да земље чланице компилирају податке према имплементационом распореду како је наведено у Анексима I и II Уредбе. За време прелазног периода који не би требало да пређе четири године од прве референтне године која је одређена у Анексима I и II, *изузећа* од одредби Уредбе земљама чланицама може одобрити Комисија за ограничени период, у складу са контролном процедуром, када њихови национални системи захтевају велика прилагођавања (члан 8 ст. 2).

V) ИЗВОРИ

Regulation (EC) No 716/2007 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2007 on Community statistics on the structure and activity of foreign affiliates, "Official Journal of the European Communities", L 171, 29. 06. 2007, pp. 17-31.

VI) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

У постојећем законодавству Србије не постоји никаква основа за рад на пољу статистике страних филијала. С обзиром на чињеницу да Србија води преговоре о приступању у чланство Европске уније и Светске трговинске организације, а у оба случаја је питање активности страних филијала актуелно питање, то је и доношење ове Уредбе неминовно од значаја за Србију. Редовна и квалитетна статистика о структури и активности страних филијала у привреди Србије је неопходна за адекватну оцену утицаја страних предузећа на привреду земље. Она би, такође, омогућила надгледање постепене интеграције земље у контексту глобализације. Поред тога, за припрему разних економских политика, у Србији је, такође, неопходна статистика страних филијала да мери ефекте страних предузећа на привреду земље.

На међународном плану, Приручник за статистику међународне трговине услугама Уједињених нација, Платнобилансни приручник (пето издање) Међународног монетарног фонда, Стандардна дефиниција страних директних инвестиција и Приручник о економским индикаторима глобализације ОЕЦД-а (*OECD*-а) дају генерална правила за израду међународно упоредиве статистике о страним филијалама. Поред њих, ова Уредба указује на потребна прилагођавања како законодавства Србије тако и примене конкретних мера на пољу једне нове статистике – статистике страних филијала.